

Pen als studiemaatje

ReadingPen nieuw hulpmiddel bij dyslexie

Redactie Balans Belang

Computers zijn niet meer weg te denken uit ons dagelijks leven. Het is een ontwikkeling waar velen maar in het bijzonder leerlingen met dyslexie profijt van kunnen hebben. Volgens de verwachting van dyslexiespecialisten zijn deze kinderen met behulp van diverse programma's en toepassingen in staat te tonen welke capaciteiten ze werkelijk bezitten¹⁾. In dit artikel gaat het over een nieuw hulpmiddel dat deze maand op de markt is gekomen: de ReadingPen.

Introductie

De ReadingPen is een microcomputer in zakformaat, speciaal ontwikkeld voor mensen met leesproblemen of dyslexie. In Engeland en de VS is deze al enige tijd te koop. Voor ons land werd een Nederlandse versie ontwikkeld. Initiator hiervan is Anneke Smits, trajectcoördinator kopstudie dyslexiespecialist op Windesheim (opleiding speciale onderwijszorg) te Zwolle. Het bedrijf dat de ReadingPen in Nederland importeert (zie ook advertentie elders in dit blad) wordt geleid door Ria Janssen. Zij is remedial teacher/dyslexiespecialist en heeft een eigen praktijk.

Hoe werkt de ReadingPen?

Door over een woord, getal of zin te schuiven scant de mobiele leespen dat wat er staat en spreekt deze tekst (woord of hele zin) vervolgens uit. Tegelijkertijd worden in het lees-scherm (display) de woorden vergroot weergegeven. Er is wel wat oefening vereist om het apparaatje goed te kunnen

bedienen. Handigheid en plezier in het omgaan met computers hebben hier zeker een gunstige invloed op. De pen leest gedrukte tekst, ook vet, cursief en onderstreept, van grootte 6 t/m 22.

Handschrift wordt niet herkend. Die tekst kan eventueel handmatig, zoals op een typemachine, worden ingevoerd. In eerste instantie wordt ervan uitgegaan dat de leespen geschikt is voor kinderen in de bovenbouw van de basisschool, en vooral in het voortgezet onderwijs.

Functies

De ReadingPen spreekt niet alleen, maar verklaart en vertaalt de ingelezen woorden ook nog, met behulp van

- het complete Van Dale woordenboek hedendaags Nederlands
- woordenboek Engels - Nederlands
- woordenboek Nederlands - Engels

Het woord wordt in de betreffende taal uitgesproken, de ReadingPen beschikt daarvoor over een Nederlandstalige en Engelstalige TTS (text-to-speech=tekst naar spraak) module. De leespen kan woorden hardop spellen en toont dit spellen in het scherm.

Opzoeken van woorden is mogelijk via een bladerfunctie. De microcomputer onthoudt in het geheugen circa 300 gescande woorden.

Het leesvenster is eenvoudig aan te passen voor links- en rechtshandigen.

Gebruik voor kinderen met dyslexie

Kinderen met zeer ernstige dyslexie die het nodig hebben om hele teksten voorgelezen te krijgen, zullen waarschijnlijk niet genoeg hebben aan de ReadingPen, maar behoefte hebben aan software in de vorm van spraakherkenning (computer zet uitgesproken taal om in tekst) of tekst naar spraak (computer spreekt de tekst op het beeldscherm voor).

Voor de kinderen met dyslexie die voldoende hebben aan het beluisteren, het opzoeken, verklaren en vertellen van een moeilijk woord of lastige zin, zal de ReadingPen waarschijnlijk vele voordelen bieden, thuis en op school. Koos Henneman, dyslexiedeskundige en lid van het bestuur van de Stichting Dyslexie Nederland zegt hierover: *de ReadingPen heeft een remediërende (verbeterende) werking op de automatisering van zowel uitspraak als spelling van (Engelse) woorden* (zie interview in deze Balans Belang, pag. 22). Doordat de leespen de gescande woorden zowel uitspreekt als geschreven weergeeft in het leesvenster, kan een kind met dyslexie de koppeling trainen tussen de uitspraak van het woord en de schrijfwijze van het woord. Dit vergemakkelijkt het lezen, spellen en het in de juiste volgorde plaatsen van

Koos Henneman over de readingpen (zie ook pag. 28)

"Mij lijkt de readingpen, die binnenkort in Nederland op de markt komt, een uitkomst. Wat moet dat heerlijk voor dyslectische kinderen zijn om zo'n hulpmiddel te kunnen gebruiken. Ik ben er heel enthousiast over. Eigenlijk zouden alle leerlingen met dyslexie vanaf de brugklas hierover moeten kunnen beschikken. De financiële draagkracht van ouders zou hierbij geen rol moeten spelen.

Gebruikers van de pen moeten wel goed worden geïnstrueerd. Naar mijn mening kan het een prima middel zijn om spelling, uitspraak en betekenis van moeilijke woorden in het Nederlands en Engels te automatiseren."

Slim vormgegeven.
Zowel links- als rechtshandig te gebruiken

Enter en Escape
alle meestgebruikte functies onder een toets

LCD-scherm
kan zowel het gescande woord en verklaring/vertaling laten zien

Oortelefoon-aansluiting
geeft u de privacy om uw ReadingPen overal te gebruiken

Grote Leeskop
scant tekst van 6-22 punts

Aan- uit toets

Pijltoetsen
om gemakkelijk te navigeren tussen zowel gescande tekst als verklaringen/vertalingen

Ingebouwde luidspreker
om gescande woorden hardop uit te spreken

Foto: Lexima bv

De ReadingPen (productinformatie van de importeur)

Demonstratie door Menno v.d. Engel

woorden in een zin. Omdat de kinderen zo niet bij dat ene lastige woord blijven hangen kan tijdswinst worden geboekt. Dit heeft vervolgens weer een gunstige invloed op de werkdruk en daarmee het zelfvertrouwen. Met het gebruik van de leespen kan het zelfstandig uitvoeren van leestaken worden bevorderd. De woordenschat breidt zich uit, doordat de betekenis van een gescand woord wordt uitgesproken en weergegeven. Er kunnen meerdere betekenissen van een woord worden opgezocht. Daardoor zal het kind de leesstof beter begrijpen. De laatste 300 woorden worden opgeslagen in het geheugen. Hierdoor kan het kind moeilijke woorden steeds opnieuw oefenen. Deze kunnen ook worden overgezet naar een pc om een persoonlijke database van 'struikelwoorden' aan te leggen. Engels is door haar onregelmatigheid een lastige taal voor kinderen met dyslexie. Met de ReadingPen kan het kind snel de vertaling van een woord opzoeken en de uitspraak ervan beluisteren.

Deskundigen

Dyslexiedeskundigen juichen de ontwikkelingen op het gebied van computerprogramma's toe. In een studie (pilot-study Smits & Van der Helm, 2001) komt naar voren dat (bij het gebruik van een spraakherkenningsprogramma)

- schrijven sneller en meer accuraat gaat verlopen
- kinderen woorden gaan gebruiken die ze anders vermijden omdat ze moeilijk te spellen zijn
- kinderen langere teksten schrijven
- er meer aandacht is voor de zinsbouw en spelling
- het technisch lezen verbetert

De prijs van de ReadingPen bedraagt € 495,- inclusief btw. Leden van Balans krijgen 10% korting. U kunt de ReadingPen bestellen bij Lexima (zie de advertentie naast pagina 1).

1) Smits, Van der Helm en Sanderson in *Remedial Teaching* 2001/2

Interview met K. Henneman

Voor ouders van kinderen met dyslexie is Koos Henneman een bekende deskundige. Ruim vijftien jaar is ze al bestuurslid van de Stichting Dyslexie Nederland. Van 1988 t/m 1993 was ze bestuurslid, c.q. -voorzitter van de landelijke vereniging Balans. Ze schreef een boek over spellingproblemen in het voortgezet onderwijs, is werkzaam als docent en studieleider bij de opleiding Remedial Teaching Voortgezet Onderwijs van het Seminarium voor Orthopedagogiek te Utrecht en medewerker van de daaraan verbonden Praktijk voor Leer- en Gedragsproblemen. Samen met Ria Kleijnen (zie pag. 24) schreef Koos Henneman dit jaar in het tijdschrift *Remedial* een aantal artikelen over dyslexie in het voortgezet onderwijs. Daarover zal op 19 september ook hun lezing gaan. In een gesprek met de redactie van *Balans Belang* noemt Henneman zichzelf een echt praktijkmens.

Je moet het hebben meegemaakt om te begrijpen hoe verdrietig en ongelukkig een kind door dyslexie kan worden. "Ik heb het voor mijn ogen zien gebeuren. In onze familie komt dyslexie regelmatig voor. Als je meemaakt hoe een levenslustig kind door deze problemen heel langzaam kan veranderen in een angstig en onzeker persoontje, dan grijpt dat diep in bij jezelf. Het machteloze gevoel dat er bij je opkomt als je ziet hoe een kind de problemen probeert te camoufleren. Want ze zijn natuurlijk niet gek. Ze hebben drommels goed in de gaten dat er iets niet klopt. Dat het anders gaat dan bij hun klasgenoten. Je kunt daar niet tegenop met goedbedoelde ondersteunende praatjes. Ze voelen zich er toch eenzaam mee en hebben het gevoel afgesloten te zijn van het gewone probleemloze schoolleven. Lezen is het allerbelangrijkste wat een kind op de basisschool leert. Het is een onmisbaar middel voor de verdere ontwikkeling van schoolse vaardigheden. Wanneer het lezen niet lukt betekent het een drama in het leven van een kind (en zijn ouders).